

ÅRSBERETNING FOR 2004

Resumé

Årsberetningen for 2004 dækker den første periode med Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) som en ny uafhængig tilsynsmyndighed, der har til opgave at sikre, at fysiske personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, herunder navnlig beskyttelsen af deres privatliv, overholdes af fællesskabsinstitutioner og -organer i forbindelse med behandlingen af personoplysninger. Årsberetningen beskriver således "**opbygningen af en ny institution**" fra de indledende faser indtil det tidspunkt, hvor den nye myndighed har udviklet kapacitet til at udføre sin opgave med stigende effektivitet. Den skitserer de første erfaringer på de forskellige arbejdsområder samt den retlige ramme og de politiske perspektiver i hovedtræk.

Kapitel 1 - "Balance og perspektiver" - beskriver den retlige ramme, som EDPS handler inden for, og de hverv og beføjelser, der er tillagt myndigheden. Desuden fremhæves de vigtigste mål for 2005. Der redegøres i kapitel 2 for den praktiske opbygning af en ny institution. Hvervene og beføjelserne behandles mere udførligt i kapitel 3, 4 og 5. Kapitel 3 om tilsyn redegør for EDPS' opgave med i samarbejde med de databeskyttelsesansvarlige (DPO) i de enkelte institutioner eller organer at føre tilsyn med den behandling af oplysninger, der foretages af fællesskabsinstitutionerne og -organerne. Det fremgår af kapitel 4 om høring, at EDPS rådgiver fællesskabsinstitutioner og -organer om alle spørgsmål vedrørende behandling af personoplysninger. Kapitel 5 om samarbejde fremhæver den aktive rolle, som EDPS spiller i Artikel 29-gruppen, og samarbejdet med de instanser, der fører tilsyn med databeskyttelse under EU's såkaldte tredje søjle. Kapitel 6 belyser databeskyttelsesspørgsmålets globale karakter og beskriver EDPS' internationale kontakter i 2004.

Kapitel 1: Balance og perspektiver

Etablering af en uafhængig myndighed på europæisk plan til at påse og sikre, at der gælder retsgarantier for beskyttelse af personoplysninger, er **noget nyt for Fællesskabets institutioner og organer** og for Den Europæiske Union som helhed.

Nyskabelser sker sjældent uden komplikationer. For eksempel trådte de relevante regler om databeskyttelse i kraft i februar 2001 med en overgangsperiode på ét år. Men udpegelsen af EDPS og den assisterende EDPS fik først virkning i januar 2004. Der har derfor ikke været noget eksternt tilsyn i en periode på tre år, hvor registreredes rettigheder ikke har kunnet beskyttes på den måde, det var meningen, da reglerne blev vedtaget. DPO'erne har ganske vist udført et meget nyttigt arbejde, men gennemførelse af og tilsyn med gældende bestemmelser haster: Den Europæiske Union kan ikke tillade sig ikke at overholde de regler, den har pålagt sig selv og medlemsstaterne. Dog må der fares med lempe, da der ikke er noget, der tyder på, at der på fællesskabsplan mangler vilje til at overholde regler, der generelt betragtes som fornuftige og rimelige.

Artikel 286 i EF-traktaten indeholder bestemmelse om, at fællesskabsretsakter om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling og fri udveksling af personoplysninger også gælder for Fællesskabets institutioner og organer, og at der skal

oprettes en uafhængig tilsynsmyndighed. De relevante regler, der er omhandlet i denne artikel, er fastlagt i Europa-Parlamentets og Rådets **forordning (EF) nr. 45/2001**.

Forordningen bør ikke betragtes isoleret, men som en del af en meget **bredere ramme**, der afspejler det arbejde, der er udført af både Den Europæiske Union og Europarådet over en længere periode. Dette arbejde går tilbage til artikel 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK) og har desuden haft indflydelse på det EU-charter om grundlæggende rettigheder, der nu er indarbejdet som del II i traktaten om en forfatning for Europa.

På EU-plan er beskyttelse af personoplysninger nedfældet i:

- Artikel 6 i EU-traktaten
- Artikel 286 i EF-traktaten
- Artikel 8 i chartret om grundlæggende rettigheder
- Direktiv 95/46/EF
- Direktiv 2002/58/EF.

Forordning (EF) nr. 45/2001 præciserer de principper, der gælder for EU's institutioner og organer. Den finder anvendelse på "behandling af personoplysninger, som finder sted i samtlige fællesskabsinstitutioner og -organer, for så vidt denne behandling er iværksat som led i udøvelsen af aktiviteter, der helt eller delvis hører under fællesskabsrettens anvendelsesområde". Den behandler generelle principper som loyal og lovlig behandling, proportionalitet og forenelig anvendelse, særlige kategorier af følsomme oplysninger, oplysningspligt over for den registrerede, den registreredes rettigheder samt kontrol, håndhævelse og midler. Ved nævnte forordning oprettes der også en uafhængig kontrolmyndighed, EDPS, som har til opgave at overvåge behandlingen af personoplysninger i Fællesskabets institutioner og organer. Hver institution har en DPO, der samarbejder med EDPS.

De hverv og beføjelser, der er tillagt EDPS, er beskrevet i forordningens artikel 41, 46 og 47. EDPS' hverv omfatter "tilsyn", "høring" og "samarbejde". Der gives en nærmere redegørelse for hvert af disse hverv i de følgende kapitler.

Oprettelsen af en uafhængig europæisk tilsynsmyndighed er ikke blot et afgørende led i en sund databeskyttelsespolitik, men også en helt nødvendig foranstaltning for at sikre beskyttelsen af de principper og værdier, der er omhandlet i den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 8 og forfatningens artikel II-68. Disse bestemmelser fremhæver klart de uafhængige tilsynsmyndigheders rolle i forbindelse med gennemførelsen af disse principper og værdier.

Det er vigtigt at gøre sig klart, at **stadig flere EU-politikker afhænger af en lovlig behandling af personoplysninger**. Dette skyldes, at mange aktiviteter i et moderne samfund nu genererer personoplysninger eller anvender sådanne oplysninger som input. Dette gælder også for EU-institutionerne og -organerne, når de udfylder administrative funktioner eller udformer politikker, og derfor også i forbindelse med gennemførelsen af deres politiske dagsordener. Dette betyder, at en effektiv **beskyttelse af personoplysninger** som en basal, underliggende værdi for EU's politikker bør betragtes som **en forudsætning for en vellykket gennemførelse**. EDPS vil handle ud fra disse overordnede betragtninger og forventer på sin side en positiv reaktion.

De væsentligste **målsætninger for 2005**, der beskrives i beretningen, omfatter:

- Etablering af et netværk af DPO'er
- Brochurer, websted og nyhedsbrev
- Underretninger og forundersøgelser
- Retningslinjer i forbindelse med klager og forespørgsler
- Revision og efterforskning

- Privatlivets fred samt gennemsigtighed
- E-overvågning og trafikoplysninger
- Udtalelser om forslag til lovgivning
- Databeskyttelse under tredje søjle
- Ressourceudvikling

Kapitel 2: Opbygning af en ny institution

Institutionen blev oprettet i 2004. De administrative rammer blev opbygget med hjælp fra Europa-Parlamentet, Kommissionen og Rådet, der har kunnet bidrage med know-how, yde en værdifuld hjælp i forbindelse med visse opgaver og muliggøre stordriftsfordele.

EDPS vil forsætte udviklingen af disse rammer i 2005.

Kapitel 3: Tilsyn

Der er en grundlæggende opgave for EDPS som ny uafhængig myndighed at føre tilsyn med anvendelsen af bestemmelserne i forordning (EF) nr. 45/2001 og andre relevante retsakter på alle former for behandling af personoplysninger, der foretages af en fællesskabsinstitution eller et fællesskabsorgan (bortset fra Domstolen, når den optræder som dømmende myndighed), for så vidt behandlingen foretages som led i udøvelsen af aktiviteter, der helt eller delvis hører under fællesskabsrettens anvendelsesområde. Forordningen beskriver og pålægger derfor en række pligter og beføjelser med hensyn til tilsynsopgaven.

Forudgående kontrol, orientering af de registrerede, behandling af klager samt efterforskning er de instrumenter, der blev taget i anvendelse i 2004. Der blev foretaget den nødvendige opfølgning af EDPS' udtalelser. De registeransvarlige traf foranstaltninger i overensstemmelse hermed.

Der foretages **forudgående kontrol** af alle behandlinger, der på grund af deres art, omfang og formål vil kunne indebære særlige risici for de registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Den forudgående kontrol foretages af EDPS efter modtagelse af en anmeldelse fra en fællesskabsinstitution eller et fællesskabsorgans DPO. Det endelige svar har form af en udtalelse fra EDPS, som meddeles den registeransvarlige og DPO'en i den berørte institution eller det berørte organ. Udtalelsen skal afgives inden for en frist på to måneder efter modtagelse af en anmeldelse. Der føres et register over behandlinger, der er anmeldt til forudgående kontrol.

Forudgående kontrol omfatter ikke kun behandlinger, der endnu ikke er indledt ("egentlig" forudgående kontrol), men også behandlinger, der er indledt før den 17. januar 2004 eller før forordningen trådte i kraft. Sådanne sager behandles som en efterfølgende kontrol. Fire sager til "egentlig" forudgående kontrol blev anmeldt til EDPS i 2004. Omkring 100 sager er opført som sager, der behandles som en efterfølgende kontrol.

EDPS modtog i løbet af 2004 51 anmodninger om **oplysninger**. De fleste af dem blev besvaret inden for to arbejdsdage.

Der blev desuden modtaget otte **klager**, der hørte under EDPS's kompetenceområde: seks vedrørende Kommissionen, én vedrørende Den Europæiske Centralbank og én vedrørende Europa-Parlamentet. Erfaringerne med behandlingen af disse klager vil blive udnyttet med henblik på udarbejdelse af en vejledning.

EDPS har indledt sine første **undersøgelser**. Fællesskabsinstitutionerne og -organerne opfatter forbindelsen mellem aktindsigt og databeskyttelse som problematisk. Der er afsat midler til at udarbejde et politisk oplæg om, hvordan aktindsigt kan fremmes, samtidig med at personoplysninger beskyttes.

Samtidig har EDPS påbegyndt arbejdet med at behandle trafik- og debiteringsdata for alle slags elektronisk kommunikation i EU-institutionerne. Der er to formål. EDPS ønsker at fastlægge retningslinjer på området og opstille en eller flere lister over trafikdata, som kan behandles med henblik på forvaltning af budgettet og trafikstyring, herunder kontrol med autoriseret brug af telekommunikationssystemet.

Eurodac behandles som et særskilt emne pga. både den juridiske ramme og betydningen i et større perspektiv. Forordning (EF) nr. 2725/2000 om oprettelse af Eurodac (sammenligning af fingeraftryk med henblik på en effektiv anvendelse af Dublin-konventionen) bestemmer, at der skal oprettes en foreløbig fælles tilsynsmyndighed, der nedlægges, når EDPS er oprettet. EDPS har siden januar 2004 været tilsynsmyndighed for Eurodacs centrale enhed og overvåger også den centrale enheds fremsendelse af personoplysninger til medlemsstaterne.

Kapitel 4: Høring

I medfør af artikel 41 i forordning (EF) nr. 45/2001 har EDPS til opgave at rådgive fællesskabsinstitutioner og fællesskabsorganer om alle spørgsmål vedrørende behandling af personoplysninger. EDPS rådgiver alle fællesskabsinstitutioner og -organer, enten på eget initiativ eller i forbindelse med en høring. I henhold til artikel 28 skal EDPS høres, når Kommissionen vedtager et forslag til retsakt, der har forbindelse med behandling af personoplysninger.

I 2004 begyndte EDPS at gennemføre disse bestemmelser i forordningen. De første aktiviteter vedrørte **administrative foranstaltninger**. Med hensyn til høring om forslag til retsakter blev den første formelle udtalelse afgivet den 22. oktober 2004. Udtalelsen vedrørte et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gensidig administrativ bistand med henblik på beskyttelse af Fællesskabets finansielle interesser mod svig og enhver anden ulovlig aktivitet. Den er blevet offentliggjort i EUT og på EDPS's websted (www.edps.eu.int).

Ligeledes i 2004 indledte EDPS udarbejdelsen af et oplæg for at forklare EDPS's rolle som rådgiver for Fællesskabets institutioner i forbindelse med lovforslag og hermed forbundne dokumenter.

Kapitel 5: Samarbejde

Artikel 29-gruppen er en kort betegnelse for den gruppe, der blev nedsat i medfør af artikel 29 i direktiv 95/46/EF for at give Kommissionen uafhængig rådgivning vedrørende databeskyttelse og bistand til at udvikle harmoniserede politikker for databeskyttelse i medlemsstaterne. Gruppen er sammensat af en repræsentant for den eller de tilsynsmyndigheder, hver medlemsstat har udpeget, og af EDPS samt en repræsentant for Kommissionen. EDPS finder, at dette er en vigtig platform for samarbejde, og har derfor fra medio januar 2004 spillet en aktiv rolle i gruppens arbejde.

EDPS samarbejder også med de instanser, der fører tilsyn med databeskyttelse i henhold til EU-traktatens afsnit VI ("tredje søjle"), med henblik på at forbedre overensstemmelsen i anvendelsen af reglerne og procedurerne på dette område. Det drejer sig om Den Fælles Kontrolinstans i forbindelse med hhv. Europol, Schengen, Eurojust og toldinformationssystemet. De involverede parter er overbevist om behovet for en fælles, harmoniseret strategi på dette meget følsomme område.

Kapitel 6: Internationale forbindelser

For at etablere internationale forbindelser har EDPS deltaget aktivt i de europæiske og internationale konferencer om databeskyttelse. Disse konferencer er en meget nyttig platform for drøftelser om spørgsmål af fælles interesse og udveksling af oplysninger og erfaringer om forskellige emner.

EDPS har også brugt en del tid og energi på at redegøre for sit mandat og profilere sig i taler samt andre indlæg i en række medlemsstater i årets løb.

30. marts 2005